

CULTURA POPORULUI

PREȚUL ABONAMENTELOR PE AN:
Pentru învățători, profesori, studenți și săteni 200 Lei
autoritățile sătești 300
instituții particulare și de stat 400
Iar de la 500 de lei în sus, pentru sprijinitorii acestei foi.

„LUMINEAZA-TE ȘI VEI FI: VOIEȘTE ȘI VEI PUTEA.”
C. A. ROSETTI.

Director: Generalul NICOLAE PETALA REDACȚIA, STR. REGALA No. 16. BUCUREȘTI 4 NOEMBRIE 1928 ADMINISTRAȚIA STR. REGALA No. 16 ANUL VIII, Nr. 251. Apare în fiecare Duminică

CINCIZECI DE ANI DE LA ALIPIREA DOBROGEI LA ȚARA-MUMĂ

DOBROGEA CERNAVODA Literatura Dobrogei

Se cunoaște în deajuns trecut dureros al românilor. Veacuri de-arindul războaie după războaie, cumpene mari și pustiiri și mereu năvăliri dușmane cu gândul de a pierde și a ingenuchia pentru totdeauna poporul românesc.

Nici un veac nu a trecut încă de când o soartă mai bună, mai dreaptă, începe să vie de partea românilor. Mai trăesc încă oameni cari au apucat Unirea Principatelor, apoi Războiul Independenței și după patru zeci și unu de ani avem înfăptuită cea mai mare MINUNE a neamului: unirea tuturor românilor. E un progres uimitor pe care nu l'a făcut nici un popor din lume.

Nu este nici un veac, de când România din niște vremuri tulburi și întunecoase a pășit staționară spre civilizație și spre sfarmarea desăvârșită și istorică a însemnătății statului român în răsăritul european. Astăzi România e una din puterile mari, în restul celorlalte state cu o civilizație veche, foarte veche.

Nehărțuți de nimeni putem aprecia și adânci însușirile: jertfa, vitejia și cuminenția în trecutul neamului. De pe urma acestor însușiri culegem roade.

Țara întreagă sărbătorește o jumătate de veac de la alipirea pământului românesc din dreapta Dunării până la Mare, la țara mamă. Drepturile noastre etnice, începând

cu o mie de ani în urmă, când românii erau pomeniți cu numele de viahi, când Petru cel viteaz și Asan se intitula: «Rege ai românilor (viahilor) și ai bulgarilor», și cu ale voevodului Mircea cel Mare, au fost consacrate pentru vece prin războiul de la 1877. Dorobanții români au luat înapoi pământul românesc, care a fost atât de năpăstuit o sută de ani de împărăția turcească.

Din o Dobroge aproape pustie, cu sate puține, fără cai de comunicație, fără orașe, fără posturi, fără agricultură, în cincizeci de ani, stăpânirea românească, a făcut o provincie care nu se mai cunoaște din ce a fost, o provincie demnă de civilizație.

Ca și odinioară romanii cu 1900 de ani în urmă, cari au adus civilizația Romei pe pământul acesta, tot așa și românii începând sistematic de la 1877 și stăpâni pe Dobrogea, au adus civilizația modernă.

De la Tomis, odată, poetul Ovidiu, cânta și împrăștiă cultura romană; astăzi din același Tomis, Constanța, se răspândește puternic în patru colțuri ale lumii: cultura românească.

Și alături cu fericirea unui neam «Cultura Poporului» împrăștiie și ea cuvântul tipărit, spunând: Mari sunt minunile tale, poporul român, și'n vece sunt neclintite ele.

„Cultura Poporului”

Print'un amestec de terenuri și insule, se vede sus de tot, o trăsătură de fire care pare a ațărna în văzduh. Apropierea demască stâlpii de piatră înfiți în Dunăre, pe cari se razimă acea învelțură aeriană, înegrind pe albastru. Un capăt al marelui pod, impunător prin proporții, dar, ca toate podurile moderne, prea puțin material ca să robiască privirii, se razimă pe insula Borcea. De aici el urmează print'un viaduct: de acolo un nou pod pornește, păzit de dorobanții de bronz. Iar alți dorobanți de bronz au paza la piciorul care apasă stăpânitor, făgăduind trăinicie și civilizație, pe stânca Dobrogei cucerite.

De la debarcader, un drum prăfos (e praf galben, praf negru unde trece trenul, și nisip, cu care se nivelează în jurul clădirilor), duce spre târgușorul Cernavoda, pe care edilitatea locală îl numește cu o pompă care pare cam veche și foarte puțin la locul ei, urbe. Lăsând însă la o parte neajunsurile, care vor fi neapărat, în curând drese ale acestui drum, Cernavoda, cât este, mulțumește în două chipuri sufletul.

Întâi fiindcă aici am făcut ispravă. Iată fabrica de lângă debarcader. Iată căzărmiile de vânători, de artilerie (acestea abia terminate acum). Iată agenția de navigație, înaintea căreia trec vagoanele și și așteaptă rândurile marilor. Iată și stradele, bine croite și destul de curate, iată o biserică frumusească, o primărie, o administrație a pădurilor din acest „ocol”, un număr de căsuțe plăcute, în care locuiesc funcționarii, ofițerii noștri, iată câteva oteluri, de piatră și de lemn. Printre peseriștii băștinași se mișcă vioi purtătorii uniformelor noastre, cu bonetele și tunice lor cafenii. Copii ce se întorc de la școală fugărind găștile albe ce zburătesc prin aerul de seară, strigând de bucurie, vorbesc românește, și tot românește se face haz de alți copii în jurul cărușei grosolane în care a sosit în piață, acoperită cu strujeni, un urit tatar înfășurat în carpe.

Dar, cu toate acestea noutăți de clădiri, de porturi, de limbă, cât de mult s'a păstrat caracterul oriental, turcesc al Cernavodei, care în ciuda numelui ei slav, era un cuib de turcime! În strada Comercială, cu firmele străine, se

înșiră cafenele, cu scaune afară pentru onoratul public care stă la tafas, într'una șed în jurul unei mese rotunde trei adolescenți mahomedani cu fesuri, cămeși colorate, șaluri la frumose și papuci; unul are o frumoasă față de figancă visătoare. Alurea, un bătrân singur, cu cialmaua peste fruntea zbârcită, cu ochii ascunși sub ochelarii dați peste urechi, cu nasul covoiat și o barbă scurtă pe bărbia scoasă înainte, gândește la multe de toate și mai ales la nimic, sorbind în gând caleaua, pe care nu este de unde s'o plătiască. De pe drumul de la gară vin, legându-se agale pe șolduri o grupă de turci somnoroși. Turcoace cu șalul în spate, care înlocuiește aici hohotul alb din care să răsără numai scânteele ochilor, trec repede cu ochii în pământ, ca niște călugărițe, prin străzi dominate de un minaret.

Când urcăm iarăș pe șoseaua care duce la gara de lângă pod, în cazarmele de jos răsună goar-nele de seară și sub cerul cuprins de întuneric, se ridică fruntea mandră a podului, peste care trece civilizația, fructificând în calea ei fulgerătoare.

N. IORGA

Regele Carol I și Regina Elisabeta

CONSTANȚA DE ERISI AZI

Cei cari pentru întâia oară se îndreaptă către coasta de răsărit a Dobrogei, când au trecut de Anadolchio și privesc nerăbdători pe fereastra vagonului, scot, fără să vrea, același vorbă: Marea! Thalassa! Thalassa.

Deodată se văd la orizont, numai două dungii late, trase cu pensonul, într'o simositate lăsată de dealul ce oprește privirea: una sinclie mai sus, alta verzue mai jos, Pironeste privirea și o-rașul ce le apare ca un tablou din elite lumii.

De lângă mare, acum întinsă cât vezi cu ochii, se ridică o îngrămădire de care cochete: cazinoul și catedrala din capăt, geamia ce dă peisajului un colorit oriental, palatul domnesc cu acoperișul roșu. E o priveliște ce nu se găsește prea des aiurea, în țări mai depărtate și mai vechi.

Peste tot soarele meridional aruncă puternica-i lumină, dând culorilor mai multă strălucire, tot cerul albastru, albastru - Intins, completează decorul plin de farmec.

Suntem adeseori înclinați să ne aducem critici prea aspre ce ajung uneori la o desconsiderare a muncii proprii. În patima orbitoare, aruncăm asupra trecutului, un val de negare a oricărui progres. „Totul e de relăcut, căci nimic de până acum nu e cu temei săvârșit”. Constanța e unul din multe puncte din țară, care dovedește ușurința acestei judecăți asupra zilei de ieri.

Nu cred că se poate aduce, nici din țări cu o gospodărie veche, nici chiar din America plină de minuni, multe exemple de o mai repede prefacere a unui oraș, cum s'a întâmplat cu Constanța.

Ce-a fost aici mai înainte, ne-o spun călătorii de odinioară. Pe vremea călătoriei lui Moltke era un mic port. Mai târziu ceva, spiritul întreprinzător al englezilor n'a putut neglija insula de grâne de la gurile Dunării, prețuită mai înainte de romani ca și de genezevi. Ei au construit linia ferată Cernavodă-Constanța, pentru ca să pompeze nu numai grâul dobrogean, dar și ceva dinspre România.

Constanța deveni astfel un slab port de încercare. Așa l'am găsit în 1877: un mic pod rudimentar cu un chei de lemn, numai lung de 200 metri și o magazie cu două etaje, clădită în 1864, pentru depozitarea grâului. Valurile băteau cu furie stâncile de lângă locul unde s'a construit Otelul Carol, așa încât multe corăbii, atrase de curentul neastăpânit, se zdrobeau de colți ascunși sub apă.

Așa era când Dobrogea ne-a revenit cu ceva mai puțin de jumătate de veac în urmă. Dacă până atunci Constanța era numai a Dobrogei, de atunci ea devine singurul port de seamă al belșugului de grâne din România din multe puncte din țară, care puteam respira aerul de libertate. Și ne-am pus pe muncă.

Dela 1881 s'au făcut studii, iar dela 1895, abea un sfert de veac în urmă, s'au început construcțiile. Ca din pământ a răsărit un port modern, al doilea pe întregul țărm al Mării Negre, venind imediat după Odessa, construit cu atâta vreme înainte.

Constanța e și un semn al muncii, științei și destoiniciei românești, căci început sub inginerul Cantacuzino, el a fost conștient și adus la îndeplinire numai de către inginerii români.

Compara cineva planul Constanței din 1895, cu acel de azi. Nici nu e de recunoscut. Vechiul golf dinspre sud-est, a devenit portul plin de viață de acum. Un dig lung de 1400 metri, îl adăpostește de valurile dinspre nord-est; alte diguri mai mici încheie dinspre sud, bazinul de 60 ha în care pot intra vasele cât de mari, căci adâncimea apei este de 9 metri. Chiar uriașele transatlantice au început să pătrundă în el. Pe când mai înainte farul vechi nu arunca semne de cât până la 9 mile, lumina celui de azi, așezat mai adânc în mare la capătul digului, e zărit la 12 mile.

În port se înalță ca niște căldări asiene, silozurile, enorme magazine ce pot adăposti până la 140.000 tone de cereale, pențintru construirea cărora s'a cheltuit peste zece milioane lei aur.

La marginea mării sunt înșirate 40 de rezervoare, ca niște baioane, cu un volum de aproape 200.000 metri cubi, în care este

depozitat petrolul, destinat exportului.

În interior sunt anume cheiri pentru cărbuni, pentru cereale și vite. O ramură de drum de fier treacă print'un tunel, se desparte în alte ramuri mai mici, răsirate în jurul portului, tot atâtea artere ce varsă bogățiile noastre în vapoarele care așteaptă să le ducă în lumea largă. Peste tot s'a cheltuit până'n 1916, aproape 70 milioane lei aur.

Portul însă ar fi fost mort, dacă nu era în legătură cu restul țării. Și atunci s'a așternut între anii 1890 și 1895, peste Dunăre, acel pod, monument al științei ingineresti române, citat ca cel mai lung pod din lume până acum câțiva ani, conștinuat prin viaducte lungi și prin podul mai scurt de pe brațul Borcea.

Viața a început să gâlgăie, contactul cu lumea întreagă fu deschis. De la 75.000 tone cât s'au exportat prin Constanța în 1899, exportul se ridică la peste un milion și un sfert de tone în 1913. Petrolul cu derivatele lui, ține fruntea.

Circulațiunea din port îi corespunde o întindere de exploatare și de fabricare în interiorul țării; una cu alta merg mână'n mână. Importanța portului crește, de când elegantele vapoare românești, iuși și comode, scurtează drumul spre Constantinopol. Constanța devine un loc internațional, legătura apusului cu orientul. Timid la început, pavilionul românesc: fâlțae mai adânc în urmă. Vapoarele de călători, unele din ele cu o putere de câte 7200 cai vap., ajung până la Alexan-

dria în Egipt, poposind la Țarigrad și Pireu. Vapoarele noastre comerciale, Carpații, cel mai puternic, ajung până la Rotterdam, înconjurând Europa.

În 1913 peste 1100 de nave au intrat în portul nostru, cu un tonaj de aproape un milion tone. Un cablu submarin leagă Constanța de Constantinopol, atrăgând spre noi compuna de greutate a relațiilor internaționale.

Aceasta este minunea ce se oglindește astăzi în luciul mării minune înfăptuită în scurt timp aproape numai prin munca noastră proprie.

Dintr'un orașel cu câteva colibe de pescari, acum aproape un veac, pe urmele vechiului, Tomis, ale cărui ruine au fost găsite chiar lângă port, se înalță un oraș din ce în ce mărit, plin de viață.

Casele nu-și mai găsesc loc de-alungul mării: au început să se ridice și să se întindă până la Anadolchio, ca o mare în flux, semn al trăiniciei și al mișcării omenești.

Deși mai mult comercial, deși ca mai toate porturile din lume, adunătură de nații diferite, începe înocul cu încetul, să răsără și colțul unei seminții sănătoase de cultură națională.

Școli numeroase, cheamă generația tânără, spre cunoașterea trecutului, legându-le strâns sufleteste pe pământul ce a fost de mult al nostru. Profesori destoinici, cari își înțeleg marea rol cultural ce l'au pe lângă acela al meseriei, s'au strâns grămadă și se pun pe lucru.

Una din cele mai bune reviste regionale, în Constanța apare

Analele Dobrogei, cuprind în fiecare număr însemnate contribuțiuni la cunoașterea complexă a provinciei noastre transdanubiene. Un muzeu regional, cu atâtea condițiuni bune de dezvoltare, e pe cale de a se înfăptui.

Dacă până acum, Constanța a luat dezvoltarea în care se găsește azi, servind drept port nu mai vechii României, în viitor singurul port, deosebit natural al tuturor bogățiilor unei țări atât de variat alcătuită, ca a noastră, va lua o extensiune cu totul deosebită.

Condițiunile naturale îi indică această cale, iar trecutul muncii românești este o cheazăsigură de progresul cel așteptat.

Pe lângă port, Constanța este și singurul loc de variațiune la malul mării. În această privință însă este multă silă. Constanța trebuie să rămăe numai portul necesar vieții țării. Vilele peste vară se vor muta, fie la Mamaia, cu plajă restrânsă, fie la Tekirghiol, mai pitoresc, dar mai ales, mai spre sud, la Balci și Cavarna, unde sunt toate condițiunile de întemeiere a unei stațiuni chiar de iarnă. Farmecul unui peisaj plin de contraste, plaja întinsă și adăpostită, temperatura medie anuală blândă, fac acest colț românesc propice pentru o stațiune climaterică maritimă, liniștită, întremătoare. Constanța trebuie să rămăe cu viața zgomotoasă, intensă, de port, semnul nu numai al belșugului țării, dar mai ales al destoiniciei muncii românești din trecut ca în viitor.

I. SIMIONESCU
Membru al Academiei Române

care Sadoveanu al nostru știe să-și îmbrace simțirile sale.

Oare trebuia să se tacă despre o asemenea carte la un astfel de prilej!

3. Dar dacă aceste cărți nu ies la iveală într'o clipă ca aceasta, mai puțin mă aștept să aud despre alta, pe care însă nu vreau s'o las neștiută.

În anul 1918, pe când mai mult de jumătate din țara noastră se afla sub stăpânirea Nemților, a venit, în partea supusă lor, un învâțat din Stuttgart, cu numele Dr. Kurt Flörke, un luminat naturalist, care s'a apucat să cerceteze ținuturile noastre din Dobrogea. El a străbătut bălțile noastre din partea Brăilei, a Măcinului, delta Dunării, lacurile care se întind din Marea Neagră în Dobrogea, părțile Hârșovei, așa că a făcut un întreg studiu despre Dobrogea noastră. Ce a găsit l-a umplut de uimire și minunare. A spus că nicăieri, în toată Europa, nu se află lumea de pășiri, care se află în Dobrogea. Era așa de încântat de acestea și așa îi sălta sufletul de fericire, încât le lăuda ca pe o împărăție a lui Dumnezeu. De aceea și dădea îndemnuri soldaților nemți ca nu cumva să se apuce să strice ceva din aceste frumuseți. Și i s'a dat răspuns:

— Dar adică de ce să păstrăm noi acestea pentru niște păcătoși de Români?

Și el n'a răspuns cu vrăjmășie pentru noi, ci a spus că Români sunt un popor de ispravă și că, dacă în clipa aceea, ei se află în război cu neamul său, eh! aceasta e fapta cărmuitorilor, adică, la urma urmei, treabă de politică, pe care nu era potrivit s'o descurce atunci. Dar zicea el Ce? parcă frumusețile acestea ale firii, pe care le descoperim aici, sunt numai ale Românilor? Sunt ale omenirii întregi, sunt frumusețea lui Dumnezeu și trebuie păstrate pentru deslătarea tuturor.

Mari și frumoase cuvinte, privitoare la Dobrogea noastră, pe care el le-a scris și în cartea lui le-am citit și de acolo pomenim noi de ele. Cartea se numește *Forscherfahrt in Feindesland*, adică, pe românește: «Călătorii de cercetări în pământ dușman» și s'a tipărit în anul 1918 în Stuttgart. Are chipuri din Balta Brăilei, unde aceasta se învecinează cu Dobrogea, înfățișează țărmul Dunării la Măcin (pag. 23), ne dă apoi chipuri de pășiri ale noastre și pagini care privesc ținutul nostru dobrogean, scrise cu o însuflețire cum rar se găsește.

Dar despre cartea aceasta n'am văzut scris nimic, nici mai înainte, ci numai eu am scris, acum câțiva ani, într'un ziar din Galați. Sunt în ea pagini, care ar trebui date pe românește, dacă nu chiar toată cartea.

Dar, uite, așa scăpăm din vedere lucruri scrise despre noi, grauri de seamă, după cum n'am pomenit nici tot ce s'a scris cu privire la Basarabia, pe care am sărbătorit-o astă primăvară. Despre cartea d-lui M. N. Pacu din Galați și a d-lui Profesor Munteanu-Râmnic din Ploiești, cărți scrise în 1912, la o sută de ani dela răpirea Basarabiei în 1812, nu s'a pomenit nimic cu prilejul sărbătorilor Basarabiei dela sfârșitul lui Aprilie a. c. S'a scris despre altele, despre acestea nu. Așa și acum. Nu vedem tot ce s'a scris despre Dobrogea.

E un gol care trebuie umplut. Arhim. SCRIBAN.

BOGATUL NEMILOSTIV ȘI SĂRACUL LAZĂR

«Era odată un om bogat, care se îmbrăca în porfir și în de mare preț și petrecea în fiecare zi înconjurat de slavă.

Iar un sărac anume Lazăr, zăcea la porțile lui plin de bube. Și ar fi pofit să se sature din ce cădea de la masa bogatului. Ci câinii venind, lungeau bubele lui.

Și a murit săracul și a fost dus de către îngeri în sânul lui Avraam. A murit apoi și bogatul și a înmormântat.

Cine nu cunoaște această pilduitoare parabolă în care Mântuitorul eternizează sgarăcenia și egoismul bogatului și smerenia, credința și nădejdea de mai bine a săracului, precum și răsplata din viața viitoare a faptelor de pe pământ.

Mântuitorul ne înfățișează aci o stare de lucruri tristă dar adevărată. Omul se iubeste atât de mult pe sine încât desconsideră cu totul pe vecinul său și nu-și pleacă nici cel puțin privirile către el.

Bogatul acesta nemilostiv, are și azi o mulțime de urmași în lume cari huzuresc în belșug fără a se gândi la atâți desmoșteniți ai soartei. Nimic nu-i înduioșează. Inima lor e seacă. Dragostea nu se poate altoi în ea și deci mila nu poate înflori niciodată în sufletul lor.

Ei au de toate din destul și gustu cu neșas din plăcerile veninoase ale lumii acesteia. Aici e totul.

La moarte și la viața de dincolo, ce se câștigă prin fapte bune și credință aici pe pământ, nu se gândesc. Acestea sunt un basm bun pentru cei săraci.

Dar, vai, zilele se sfârșesc, trupul se gârbovește și iată-i în fața morții ce le surăde batjocoritor la căpătâiu. Iși privesc viața trecută și se înspăimântă, iar viitorul devenit realitate îi îngrozește.

Ce au lucrat ei pentru acest viitor? Prin fața le trec o mulțime de nenorociri cari le-au cerșit o bucată de pînă și nu s'au îndurat să dea nici atât. Murind sufletul lor e dus în iad să se chinuie căci pe pământ au primit destul cele bune.

Pe dealtă parte în lumea noastră sunt o mulțime de Lazări cari bat cu sfială la porțile bogatilor.

Glasul lor smerit însă nu se aude fiindcă în casele frumose luminate e prea multă veselie.

Și așa săracii Lazări rătă-

cesc din poartă în poartă, flămânzi și goi, cu nădejdea că li se va da și lor o fărâma de pâine să-și stămpere foamea. Și această nădejde sfântă îi poartă din loc în loc până ce într-o bună zi adorm pentru totdeauna visându-se fericiți în sânul lui Avraam.

Iubite frate, ia aminte această pildă și învață că în viața de dincolo fiecare capătă răsplătă meritată. Petrecerii fără rost îi urmează pe deapasa, iar durerii bucuria vecinică.

la aminte, frate creștine, că sunt bogăți nu numai în avere ci și în minte și în sănătate. Toți aceștia au datorita de a se milostivi și ajuta pe cei săraci nu numai în ale traiului ci și în minte și în sănătate.

Din tot ceace ai împărtașește cu drag celor lipsiți căci e multă ferice în a da. Celui flămând dă-i să mănânce, pe cel gol îmbracă-l, pe cel neajutorat cu mîntea învață-l străduște-te și-l luminează, pe cel bolnav îngrijește-l și atunci îți se va da și ție un loc în sânul lui Avraam.

Bogăția, iubite creștine, nu ne e dată s'o risipim zadarnic pe nimicuri, ci ne e dată s'o întrebuițăm cu folos, lucrând cu ajutorul ei pentru câștigarea vieții vecinice. Ea poate fi cel mai bun mijloc de a intra în împărăția lui Dumnezeu dacă nu ne-am legat sufletul de ea, și tot ea poate fi piedeca cea mai grea peste care putem trece în ceruri.

Dacă o ai, de ori ce natură ar fi ea, nu te mândri și nu o risipi, ci fă din ea puntea de trecere, la viața vecinică. Iar dacă cumva faci parte din Lazării lumii de azi, păstrează-ți mereu credința, fii răbdător și nădăjduiește, căci ție se va face și ție parte de cele bune.

Bogăților, fiți milostivi și lucrați aici pentru dobândirea vieții vecinice căci dincolo nu mai aveți această puțință, nu vă robiți averilor, căci vă faceți părtași chinurilor și ascultați ce zice Mântuitorul că cei ce au primit cele bune în viața aceasta se cade a primi în cealaltă pe cele rele, chinându-se amar; iar voi săracilor fiți mereu credincioși, stăruind mereu în viața curată căci toate greutățile de aici vor trece și vi se va face și vouă parte de cele bune.

Și unii și alții, fraților, luați aminte că în viața viitoare vom fi răsplătiți potrivit faptelor ce am lucrat aici.

Pr. D. D. Achimescu

Românii între Dunăre și Mare

De la sfărâmare împărăției romane, până la cucerirea turcilor.

În vreme ce deoparte și de alta a Carpaților, ici-colo românii își întemeiază mici țărișoare conduse de voievozi pentru a fine piept ungarilor și tătarilor năvălitori, cei dintre Dunăre și Mare fac la fel; și pentru a se apăra de popoarele prădalnice ce se scurgeau de la miază-noapte pe aici, fie de împărății Greci (bizantini), din Constantinopol (Bizanț) cari stăpâneau mai to-țe cetățile până la gurile Dunării și Marea Neagră. Prin veacul al 18-lea sunt pomeniți voievozii: Tatul care stăpânea pe la Silistra, Socea, pe unde vine Isaccea de azi, Solomon, Sesiav, în altă parte și alții. Fiindcă împărății din Bizanț cereau dijma din grâu și melul locuitorilor acestor țărișoare, Tatul de la Silistra se împotrivesc. În sușii împărății Alexie vine cu oaste să înmoaie cerbicia nesupusului. Tatul trecu Dunărea după ajutor. Bizantinii fură bătuți și împărății fugi rușinos de la cetatea Dărstorul (așa se numea Silistra pe atunci).

Dar românii dintre Dunăre și Mare, sunt pomeniți de scriitorii vremii încă după anul 1000 (în veacul 11-lea) cu numirea de vlahi sau valahi. Împărății din Bizanț de prin anul 1166 porni o oaste asupra ungarilor abia veniți din Asia. Această oaste trecu Dunărea prin Dobrogea de azi. Scriitorul care însoțește pe împărății să însemneze întâmplările, scrie că în armata bizantină au venit «o mare mulțime de vlahi (românii) din părțile de lângă Marea Neagră, de care se zice că sunt urmași ai vechilor coloniști din Italia».

Călugări călători, cărturari greci din Constantinopol, scriitorii cari însoțeau cavalerii cruciați spre Locurile Sfinte, pomenesc cu toții de românii (vlahii) din dreapta Dunării, de la Mare și până în munții Balcani.

De la gurile Dunării spre miazăzi către Constantinopol țara se numea Vlahia Albă sau numai Vlahia, spre deosebire de Bulgaria. Călugarul Rubruguis, care a străbătut prin 1253, o numește Vlahia lui Asan, fiindcă era stăpânita de familia vitejilor români Asan. Erau trei frați: Petru, Asan și cel mai mic Ioniță. Un scriitor din armata cruciaților călători, scrise despre ei: «In cea mai mare parte a Bulgariei, precum și către Dunăre unde se varsă în Mare (adică în Dobrogea) stăpânia un român Colo-Petru (adică Petru cel viteaz) și fratele său Crasian (adică Asan) împreună cu supușii lor români». Ca să ție piept împărăților greci din Bizanț, frații Asan și-au unit Vlahia românilor cu Bulgaria bulgarilor, într-o singură țară sub căma lor și intitulându-se «Rege al românilor (vlahilor) și al bulgarilor». Într-o luptă avută cu bizantinii, comandantul oștirii grece, cade sold în mâinile lui Asan. Acesta «se rugă de Asan, grăindu-i în limba lui (fiindcă cunoștea limba vlahilor) să aibă milă de el și să-l lase

liber», scrie istoricul bizantin al acestor întâmplări.

Alt istoric grec, care știe despre existența vlahilor între Dunăre și Mare, cărmușii de voievozi, este o femeie învățată (Ana Comnena) care scrie că fiind împărății în tabără mai jos de Varna, iată «sosește în timpul nopții unul Bădiță — o căpătenie a vlahilor, care-l vestește că (barbarii) cumani au trecut Dunărea».

După anii 1300 era pe la Cavarna un șef, un voevod cu numele de Balica (nume ca al lui se întâlnește des și azi pe la noi); că era român, o spune și cel mai mare istoric al bulgarilor Zirecek.

Fiind certuri la Constantinopol pentru scaunul împărătesc, împărăteasa Ana cere ajutor de la voevodul Balica. Acesta trimite 1000 de soldați conduși de doi frați Teodor și Dobrotici. Aceștia izbutesc să potolească răscola și Dobrotici e tocmit cu leafă ca general al oștirii împărătești; se căsătorește cu o femeie din familia împărătească și capătă titlul de despot (voevod) al unor cetăți lângă Mare, pe care le cărmușește în numele împărății. De la o vreme se face stăpân singur peste cetățile bizantine dealungul Mării-Negre până la Chilia, el așezându-și locuința în poziția cea mai tare de la capul Caliacra, unde era o puternică cetate bizantină închisă de trei părți cu mare (ruinile se văd și azi). Zădarnic a venit împărății cu oaste să-l supue că n'a putut; se închidea în cetatea de la Caliacra.

De ce neam va fi fost acest Dobrotici de la al cărui nume se trage numirea provinciei de Dobrogea? Post-a bulgar ori român? se întreabă unii istorici. Dobrotici înseamnă fiul lui Dobrot și ca el mai avem și alte nume asemănătoare în românește (Bașotă, Calotă, Gesotă etc.). Într-o istorie a Bulgariei scrisă în franțuzește e numit «Dobrotici valahul». Țara lui Dobrotici nu avea hotar, dar se știe că se întindea cam dealungul orașelor-porturi la Mare; și fiul său Ivanca n'a putut-o ține.

Acesta a trimis doi poști la Constantinopol ca să se înțeleagă cu niște corăbieri italieni, foarte vestiți pe atunci, pentru a se asigura de sprijinul lor. Solii lui Ivanca era Costa și Ciolpan, — acesta din urmă de bună seamă că era român de al nostru.

Despre românii din nordul Dobrogei, ca și cei din stânga Dunării din acea vreme, de prin veacul 11-lea începând, știm că aveau un fel de reședință episcopială la Vicina pe Dunăre. Unde va fi fost Vicina? La Măcin? Isaccea? Niculițel? Tulcea? Nu știm. Barbarii năvălitori au nimicit-o fără urmă. De aici de la Vicina, Alexandru Basarab al Munteniei, mută pe episcop la Curtea-de-Argeș, ridicându-l în rangul de mitropolit al Țării Românești și asta ne face să credem că și această parte era sub ascultarea domnilor Munteniei,

cari și întinseșeră hotarul până în «părțile tătarșii». Curând pe la 1836 stăpânirea Dobrogei de azi trece sub Mircea cel Mare.

Impărății din Constantinopol, din pricina certurilor pentru tron și a luptelor cu turcii, cari potoliseră împărăția, nu mai puteau trimite soldați și corăbii în cetățile porturi de la Dunăre și Mare. Călcând pe urmele strămoșilor, ori poate chemat de românii din dreapta Dunării, căpitanii lui Mircea Voevod se așezară aici, întinzând hotarul Munteniei până la Mare, Mircea cel Mare se intitulă: «stăpân (despot) al țărilor lui Dobrotici», «s'apăn pe amândouă malurile Dunării până la Marea cea mare și Domn al cetății Silistra». În zilele lui, Bulgaria fu supusă și prefăcută în țară turcească. Sultanii năzuiau să ocupe toate cetățile de la Dunăre și Mare. Căpitanii lui Mircea finură piept câtăva vreme. După anii 1400 nu mai era nici o stăpânire românească nici bizantină, în Dobrogea Ienicerii ajunșeră până la gurile Dunării. Curând sultanul ridică o cetate de pază aproape de aceste guri, la Ienisala mai sus de Babadag (se vede și astăzi zidurile) și alta la Isaccea. Iată istoria pe scurt a Dobrogei de la sfărâmare împărății romane până la cucerirea turcilor.

Cu toate că pe aici a fost un fel de dram de trecere al popoarelor năvălitoare spre miază-zi, românii n'au pierit. Cărțile de istorie îi pomenesc mereu. Conduși de voievozii lor, fie că plăteau tribut bizantinilor ori barbarilor vremelnici, ori cu bulgarii uniți, ori trăiau în legătură cu românii din stânga Dunării, destul că s'au păstrat în cursul vremurilor, după cunoscuta vorbă: «Apa trece pietrele rămân», care zugăvește pe deplin trecutul neamului românesc.

Ap. D. Culea

Am putut vedea și eu multe: cămăruța în care s'a născut el, arătări din viață și din scrierile lui și câte altele de acestea. Dickens a fost om de jos, însă prin darul lui de scriitor, a ajuns să fie socotit printre cei mai de frunte la Engleză. Darul scriurii e un dar dela Dumnezeu. Sunt puține daruri atât de însemnate ca acesta. Cine are acest dar de-a scrie frumos și a împărtași oamenilor din slova sa, acela are mai mare preț decât cel care înaltă palate și chiar decât stăpânitorii vremelnici ai țărilor. Dickens a avut acest dar al scriurii. Deși a murit încă dela 1870, adică cam din vremea războiului nostru cu Turcii, el trăiește tot mai mult în sufletul cititorilor lui. Dela cel mai umil meseriaș până la cel mai învățat om, nu este nimeni în Anglia care să nu fi citit ceva din scrierile lui Dickens. Dece atâta năvală către slova lui? Pentru că scrierile lui aduce fiecărui cititor o mângâiere pe inimă, îl face mai bun și mai de omie. Însăși regina — poezia a României dinaintea războiului, Carmen Sylva, i-a închinat lui Dickens o frumoasă poezie care se păstrează în muzeul acestuia la un loc de cinste.

Dar ceace am văzut acolo ca o comoară sufletească de mare preț, pe care o împărtașesc aici cititorilor, au fost sfaturile lui Dickens către fiul său, scrise în

testamentul lui cu 2 ani înainte de moarte.

Iată întocmai sfaturile lui către fiul său, așa cum au fost scrise cu 2 ani înainte de moarte (în 1868) și așa cum se păstrează în testamentul din muzeul său:

«Orice vei face, păzește-te de datorie și încrede-te în mine. Dacă v'odată ție afii în câmpăna v'unei nedumeriri sau greutăți, vino la mine. Niciodată nu mă vei găsi aspru dacă ești deschis și curajos.

Dupăcum am scris către fiecare din frații tăi cari s'au dus unul după altul, așa îți scriu și ție acum. Știi că niciodată nu te-am îngrădit cu forme religioase de constrângere și că n'am nici o simpatie către formalități fără uici un post. Dar cu cea mai mare tărie și dragoste îți împăresc asupra-ți valoarea neprețuită a Noului Testament și studiu acestor cărți ca o călăuză care nu dă greș în viață. Purtându-i un adânc respect și plecându-te în genunchi înaintea caracterului Mântuitorului nostru, nu vei putea să mergi prea departe spre rău și vei păstra totdeauna în inimă un adevărat duh de venerație și umilință.

Deasemenea îți împăresc asupra-ți obiceiul de-a spune o rugăciune creștină în fiecare seară și dimineață.

Aceste lucruri mi-au ajutat mie tot timpul vieții și adu-ți aminte că m'am simțit, când erai un simplu copil, să te faci să înțelegi și să iubești Noul Testament. Așa să te binecuvinteze Dumnezeu.

15 Oct. 1868.

Totdeauna tatăl tău care te iubește,
(ss) Charles Dickens

Am dorit să desvălu această, pentru că astfel se poate înțelege nu numai mare putere de suflet a scriitorului dela Portsmouth, dar și marele învăț cum s'a oțelit stăpânirea nașunei engleze cu asemenea oameni.

Dacă s'ar urma și la noi ceva din aceste slaturi ale lui Dickens către fiul său, scriitorii noștri ar pricepe că darul scriurii vine dela Dumnezeu și deci trebuie să fie un bine pentru suflet, iar cititorii ar căuta în slova numai o hrană ce înaltă, iar nu otrăvă ce mistuie. Aceasta e singura cale care să facă și din Români un popor cinstit și tare, cum e poporul englez.

Diacon Haralambie Roventza

De-a-le gospodinei

Cartofi franțuzești

Punem cartofi la fiert. După aceea se curăță și se taie felii. Punem și câteva ouă să liarbă. Când sunt fierte se taie felii, după ce s'au curățat de coajă. Apoi se pune untură în cratiță, apoi un rând de cartofi și unul de ouă și alt rând de smântână. Apoi iarăși câte un rând din fiecare până se umple cratița. Deasupra se pune smântână și pesmet pisat și se pune la copt.

Ilinca N. Dumitrescu-Bistrița
practicantă șc. economie Belinț (Banat

Sfaturile unui mare scriitor englez către fiul său

Puțin timp în urmă, pe când

imi făceam studiile în Anglia, m'am dus într-o vacanță să văd orașul Portsmouth. Multe minu-

nații poate vedea cineva acolo. Între altele, mă atrăgea faima acestui port, cel mai întărit din lume, unde se construiesc uriașele vapoare de război ale Marii Britanii și unde se strâng ele din cele patru colțuri ale lumii, după ce au cutreerat mările în lung și lat. Englezii s'au dovedit în adevăr cei dintâi în stare să înțeleagă că, deși războiul pe apă este mult mai groznic decât cel de pe uscat, în schimb, odată ce o nație poate stăpâni mările, ea poate ușor să strângă în clește și uscatul. Deaceia Englezii sunt încă și astăzi cel mai puternic popor din lume, fiindcă ei posedă cel mai mare număr de vapoare înarmate cu tunuri și învelite în oțel, dintre care cele mai multe sunt construite la Portsmouth.

Dar desigur că faima și puterea Englezilor nu ar fi ajuns atât de mare, dacă ei n'ar fi avut totodată oameni, cari să se îngrijească și de suflet. Între aceștia, Englezii să fălesc cu marea lor scriitor Charles Dickens care s'a născut în orașul Portsmouth, despre care vorbim. În casa de naștere a acestui scriitor se află astăzi un muzeu, pe care vizitându-l un trecător, poate să ale multe fapte însemnate din viața lui Dickens. M'a isbit această admirație a Englezilor față de el, deaceia m'am repezit și eu să văd acel muzeu și să aflu astfel mai multe lucruri din tainele vieții acestui scriitor renumit.

Am putut vedea și eu multe: cămăruța în care s'a născut el, arătări din viață și din scrierile lui și câte altele de acestea. Dickens a fost om de jos, însă prin darul lui de scriitor, a ajuns să fie socotit printre cei mai de frunte la Engleză. Darul scriurii e un dar dela Dumnezeu. Sunt puține daruri atât de însemnate ca acesta. Cine are acest dar de-a scrie frumos și a împărtași oamenilor din slova sa, acela are mai mare preț decât cel care înaltă palate și chiar decât stăpânitorii vremelnici ai țărilor. Dickens a avut acest dar al scriurii. Deși a murit încă dela 1870, adică cam din vremea războiului nostru cu Turcii, el trăiește tot mai mult în sufletul cititorilor lui. Dela cel mai umil meseriaș până la cel mai învățat om, nu este nimeni în Anglia care să nu fi citit ceva din scrierile lui Dickens. Dece atâta năvală către slova lui? Pentru că scrierile lui aduce fiecărui cititor o mângâiere pe inimă, îl face mai bun și mai de omie. Însăși regina — poezia a României dinaintea războiului, Carmen Sylva, i-a închinat lui Dickens o frumoasă poezie care se păstrează în muzeul acestuia la un loc de cinste.

Dar ceace am văzut acolo ca o comoară sufletească de mare preț, pe care o împărtașesc aici cititorilor, au fost sfaturile lui Dickens către fiul său, scrise în

testamentul lui cu 2 ani înainte de moarte.

Iată întocmai sfaturile lui către fiul său, așa cum au fost scrise cu 2 ani înainte de moarte (în 1868) și așa cum se păstrează în testamentul din muzeul său:

«Orice vei face, păzește-te de datorie și încrede-te în mine. Dacă v'odată ție afii în câmpăna v'unei nedumeriri sau greutăți, vino la mine. Niciodată nu mă vei găsi aspru dacă ești deschis și curajos.

Dupăcum am scris către fiecare din frații tăi cari s'au dus unul după altul, așa îți scriu și ție acum. Știi că niciodată nu te-am îngrădit cu forme religioase de constrângere și că n'am nici o simpatie către formalități fără uici un post. Dar cu cea mai mare tărie și dragoste îți împăresc asupra-ți valoarea neprețuită a Noului Testament și studiu acestor cărți ca o călăuză care nu dă greș în viață. Purtându-i un adânc respect și plecându-te în genunchi înaintea caracterului Mântuitorului nostru, nu vei putea să mergi prea departe spre rău și vei păstra totdeauna în inimă un adevărat duh de venerație și umilință.

Deasemenea îți împăresc asupra-ți obiceiul de-a spune o rugăciune creștină în fiecare seară și dimineață.

Aceste lucruri mi-au ajutat mie tot timpul vieții și adu-ți aminte că m'am simțit, când erai un simplu copil, să te faci să înțelegi și să iubești Noul Testament. Așa să te binecuvinteze Dumnezeu.

15 Oct. 1868.

Totdeauna tatăl tău care te iubește,
(ss) Charles Dickens

Am dorit să desvălu această, pentru că astfel se poate înțelege nu numai mare putere de suflet a scriitorului dela Portsmouth, dar și marele învăț cum s'a oțelit stăpânirea nașunei engleze cu asemenea oameni.

Dacă s'ar urma și la noi ceva din aceste slaturi ale lui Dickens către fiul său, scriitorii noștri ar pricepe că darul scriurii vine dela Dumnezeu și deci trebuie să fie un bine pentru suflet, iar cititorii ar căuta în slova numai o hrană ce înaltă, iar nu otrăvă ce mistuie. Aceasta e singura cale care să facă și din Români un popor cinstit și tare, cum e poporul englez.

Diacon Haralambie Roventza

De-a-le gospodinei

Cartofi franțuzești

Punem cartofi la fiert. După aceea se curăță și se taie felii. Punem și câteva ouă să liarbă. Când sunt fierte se taie felii, după ce s'au curățat de coajă. Apoi se pune untură în cratiță, apoi un rând de cartofi și unul de ouă și alt rând de smântână. Apoi iarăși câte un rând din fiecare până se umple cratița. Deasupra se pune smântână și pesmet pisat și se pune la copt.

Ilinca N. Dumitrescu-Bistrița
practicantă șc. economie Belinț (Banat

Mihail Sadoveanu

Publicăm în locul acesta o amintire a celui mai talentat scriitor din zilele noastre: povestitorul Mihail Sadoveanu.

El s'a născut în Fălcișeni și până acuma a scris foarte multe cărți care mereu vor trăi cât neamul românesc. Că ne știe să citească nu poate să-i lipsească din casa măcar o carte de al lui Sadoveanu, precum nu poate să-i lipsească volumul «Amintiri din copilărie» al nemuritorului povestitor Ion Creangă.

Ion Creangă a murit, iar Mihail Sadoveanu își duce viața departe de frământările deșerte în liniștea gospodăriei de la viața sa din dealul Copoului din orașul mărilor strămoșești — Iași.

In amintirea lui Creangă

Din copilărie am avut dragoste de opera lui Creangă. Găsim poate în poveștile și povestirile lui, graiul înflorit al mamei, poezia de expresii a Moldovei; mă simțeam cu el așa de bine ca cu unul din vechii povestitori cari mi-au încântat copilăria în seri de iarnă la vatra cu jar; simțeam pătrun-

zându-mă blândețea nesfârșită a peisagiului moldovenesc, glasul patriei întregi vibra în opera lui și mă fermeca așa cum nu m'a fermecat nici un alt scriitor vreodată.

Imi aduc aminte de clipe rare, când citeam anume pagini din amintirile copilăriei. Odată stă-

team ascuns într'un pod cu fân, și un soare strălucit intra pe bagele; o viespe vrăstată galben cu negru mă tot necăjia și eu o alungam cu cartea. Altfelădată era într'o vilică, spre toamnă, în dosul târgului Pașcani, și gara și valea Siretului, se deslășurau până în depărtări; și eu citeam Harap Alb, și'n juru'mi se strecura oland vântul care scutura Iruneze; până'n adăpostul meu larma nu ajungea, mă simțeam fericit mângâiat de razele unui soare palid, și din când în când, urmărind în închipuire pășunile fătului-frumos, rămâneam cu ochii ațintite în păcelele departărilor. Altfelădată eram la școală, în cerdacul larg, împleteam la mlaia cu băeții și domnul Trandafir, învățătorul nostru, ne citia așa cum n'am mai auzit pe altul citind pe Creangă...

Creangă s'a amestecat aproape în viața mea, mi-a fost prieten, mi-a fost bunic; cartea lui a fost pentru mine mângâiere în multe ceasuri amare.

Pentru dănsul, în înflăcărea vârstei de 15 ani, în ruftă bucați și am călcat în picioare broșura Stil și Gândire a lui Gruber, care îndrăsnia să scadă pe Creangă față de Alexandru Ojobescu;

pentru dănsul m'am luptat cu pumnul și cu cuvântul împotriva colegilor munteni, cari nu'l înțelegeau și nu'l prețuiau așa cum voiam eu. Pentru mine Creangă era o mângâiere, era un strigăt de luptă; unele din cele mai entuziaste clipe ale tinereții mele au fost atunci când, în clasa 7-a a liceului, am putut spune la lecția de română câteva cuvinte despre el, cu ochii înălțați și când am citit câteva pagini, care încep cu cuvintele acestea, pe care și azi le știu pe de rost:

«Nu știu alții cum sunt, dar eu când mă gândesc la locul nașterii mele, la casa părintească din Humulești, la stălpul hornului unde lega mama o sloară cu motoci la capăt, de crăpau măfele jucându-se cu ei...»

În anii mai târziu am urmărit pe cât am putut viața lui Creangă. El nu mai era; își părășise pentru totdeauna bojdeuca din Țicău: truditul suflet dobândise alinare, dar rămăsese locurile pe unde sălășluiseră el, rămăsese oamenii cari'l cunoșuseră.

Pe cei ce'l văzuseră și grăiseră cu el, îl socoteam pe atunci cei mai fericiți oameni de pe pământ. Pe Zacheu Creangă, care vindea

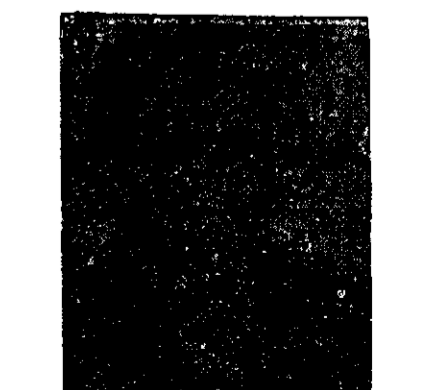
tutun într'un debit strămt, pe una din ulițele Iașului, îl judecam om cu totul deosebit. Nu mai zic nimic de Tinca Vartic, cu care a trăit o vreme Creangă. Ea îl auzise spunând atâtea, ea îl ascultase amintirile și poveștile, ea rase întâi de Ivan Turbincă și de Moș Nichifor Coțcarul. Treceam pe ulița unde locuia, unde stătuse Creangă, și măcar de departe cătam s'o văd cum umbă prin ogradă cu cațaveica între umere, ori cum sfătuește la zaplaz pe care și azi le știu pe de rost.

Locul nașterii lui, Humulești, cu ozana cea limpede curgătoare, l'am văzut mai târziu. Am văzut și casa acuma prefăcută după vremurile nouă. Am ascultat unele istorisiri care se păstrau în partea locului despre viața lui. Am văzut pe copila sprințară și plină de drăcii cu care se hărțonea Nică a lui Ștefan a Petri (cum îi zicea pe atunci lui Ion Creangă). Acu e bătrână și zbărcită, și'l ține minte pe Nică cel de demult. Era o vorbă într'o vreme, când înfloresc tinerețile, să și lege viețile, dar pe urmă valurile lumii l'au dus pe Nică într'o parte, ea a avut parte de altă soartă. E preoteasă acum și i'prea multu-

mită de viața ei. De Ion Creangă a auzit așa vorbindu-se prin lume că ar fi scris cărți și altele, dar știe ea că la urmă n'a eșit bine, — așa că mai bine a fost așa cum e. Un profesor al meu, într'un rând imi citea un fel de povestire. Descria frumos o adunare literară, în saloane luxoase.

Oamenii măreți, cu îngrijire îmbrăcați, gestuicula observânduși mișcărilor, vorbeau cumpănit. Era o atmosferă parfumată, era o atmosferă de idei înalte, frumos spuse; era o atmosferă aristocratică. Unul citea o poezie, ceilalți se gândiau la altă ceva, ori vorbiau între sine, cu glas scăzut, foarte cuviincioși. Incepeau apoi, după sfârșitul versurilor, teorii fine despre artă; convorbirea se înțețea când treceau cu toții într'o sufragerie sfântoasă, cu mese pline cu gustări alese și de vinuri chilimbării și rubinii. Glume bine făcute își luau zborul; erau pușini aceia care și îngăduiau cuvinte neînfrânate, fulgerări spontanee — și aceștia erau oameni, cu superoarioară cultură, cu situații sociale foarte înalte, și le ședea bine să descriească frunțile și să deștepte în juru-le trilirile răsului. Și era între toți aceștia și un om umilit,

îmbrăcat în strae rău croite. Era primit acolo, nu pentru averea lui nu pentru situația lui socială, ci din pricină că se apucase să aștearnă pe hârtie lucruri curioase și deși toți făceau haz de scriserile lui, el se simțea străin, stănenit, — sta într'un colț ca un om sărman, care n'are loc la masa bogatilor, și se gândia la nevoile lui și la amărăciunile-l nenumărate.

Acesta era Creangă în mijlocul junimei... Imi zise profesorul meu, privindu-mă peste ochelari.

Intr'un rând umblam pe drumul Pipirigului, și spre seară, o seară blândă de vară, m'am întâlnit c'o tabără de care, Coborau încet drumul spre țarguri, cu scânduri. Am intrat în vorbă cu unul dintre cărauși, un român oacheș și

Insula Șerpilor

Răsare soarele scânteitor, din geana departată a mării. Razele aștern brăve verzi, galbene și roșii pe întinsul neteziș al apei. Pământul se retrage în urma noastră. Inceț Sulina pleacă, se s'ufundă sub valuri. Copacii, catargurile, sulurile negre de fum, toate se șterg. Albastra boltă a cerului se lasă ca un coviltir uriaș peste pustietatea lucie a mării.

După două ceasuri de pluit spre răsărit, zărim înaintea noastră o movilă albă. Acolo-i insula Șerpilor. De departe par minile unei cetăți fantastice, înfipte în valuri. La vreo sută de pași vaporul se oprește. O barcă neiași și peste câteva minute punem piciorul pe fărnel pietros al acestui singurec ostrov. Un dorobanț chipeș, frumos, vine vesel înaintea noastră. El știe că odată cu noi l-au sosit merindele de la Sulina.

Nu ție e urât aici, lei? îl întreb ca să intru în vorbă pe când ne urcam încet înspre farul din vârful insulei.

Poi de ce să ne fie urât? Că doar nu suntem pe pământ străin... e tot țara noastră.

Și tânărul străjer îmbrățișă cu o privire mândră și fericită largă întindere a mării, ca și cum ar fi vroit să spuie «A noastră: toată».

Pășind printre bolovani, îi povestesc cum a stat aici de mult, de mult, acum trei mii de ani, Ahile cel mai vestit viteaz al Grecilor, cum s'a însurat el aici cu Elena cea frumoasă și la nunta lor au venit Neptun, zeul mărilor și Amfidrită, soția lui Neptun și zânele tuturor apelor cari curg în mare. Li arăt locul unde a fost templul lui Ahile și-i spun, cum păsările insulei zburau în fiecare dimineață la mare, deși miuiau penele, apoi veneau grăbite, de stropseau toată podeala de marmoră a templului și o măturau frumos cu arpile.

Or fi, astea, zise Dorobanțul, zburându-i un stol de lași albi, cari ciuguleau în petecul de secară de pe podișul ostrovului.

Chiar ele... nu; dar strămoșii lor de bună seamă, c'au cunoscut pe mândrul Ahile.

Ale naibii dihanii, — să le auzi cum țipă, domnule, juri că s'niște copii, cari răd. Suntem pe vârf, lângă far. Nici un copac, nici o tufă nu se zărește pe scofălciturile văroase și crăpate ale acestui ostrov. În jurul nostru valurile foșnesc. Ele vin mereu, de departe, popoare în veci neliniștite și se sparg urlând de coastele pietroase ale insulei, în care bat stăruitor, ca și cum ar vrea s'o smulgă din loc. Soarele împrăștie raze tot mai fierbinți, limpezișul albastru al cerului. Curcubeul s'aprinde pe talazuri. Privirile noastre se adâncesc în zare,

sprinten. Am aflat că după fizice Creangă, — și îndată mi s'au deșteptat o mie de întrebări în suflet. L'am luat cu înecul.

Ascultă, zic, om bun, dumneata trebuie să îți rudă măcar de departe cu unul Ion Creangă, care a trăit în țargul Eșilor.

Ion Creangă? Se poate.

Apoi după mamă se trăgea din Pipirig; pe bunicul lui l-a chemat David Creangă...

Aha... A fi fiind uncheșu' David — L'am apucat eu...

Și acel Ion Creangă a trăit în Iași...

N'o fi vorba de Zacheu?... Peacesta l'am cunoscut: Negustor în Iași, om la locul lui...

Nu... nu! Zacheu. Dar dacă îl cunoști pe Zacheu, trebuie să'l cunoști și pe cellalt, care-i frate...

Omul pare a sta pe gânduri. N'o fi cel care a fost popă și s'a răspokit.

Acela... zic eu. A fost om mare, scriitor. Omul mă privește pieziș, fără prietenie.

Dacă-i acela, zice el cu îndoaială, apoi îl știm noi, am aflat noi de urmările lui. Nu știu ce zici dumneata c'a fost, dar neamului nostru se chiamă că l-a

se pierd uitate pe deșertul nemărginit și strălucitor al mării. Valurile parcă ard. Nici odată n'am văzut atâta lumină, atâtea spațiu. De un sentiment de evlavie ni se umple suflete și stăm neclintii, ca într'o tainică rugăciune, sub farmecul acestei uimitoare priveliști. Timpul pare a se fi oprit din zbor. Gândurile noastre ațipesc de legănarea și tânguirea neîntreruptă a valurilor. Toți tăcem ca într'o biserică.

Alexandru Vlahuță

Creșterea vitelor în Dobrogea

Dobrogea până la 1877 a fost o mare stână. De atunci până astăzi îndoindu-se și întredin-se populația, vitele s'au împușinat. Deși după statistici vitele unele au sporit și altele au scăzut, socotite pe capete de familie, însă, numărul lor e cu mult mai mic ca acum 50 de ani. S'au strâmtat locurile de pășune, iar balta nu poate cuprinde atâtea vite ca altă dată.

În Dobrogea veche, în 1925 la 25 ani de la alipirea Dobrogei, numărul cailor s'a îndoit, boii și vacile au sporit cu trei sferturi, iar oile s'au împușinat cu un sfert.

În anul 1880 era 45198 cai, 100486 boi-vaci și 783189 oi.

În anul 1905 erau 97219 cai, 177447 boi-vaci și 577.304 oi.

În anul 1926 erau 98294 cai, 125.536 boi-vaci și 688.260 oi.

Pe județe în anul 1926:

Boi-Vaci

Jud. Caliacra 35004, adică jumătate cât are fiecare din județele: Ialomița, Ilfov, Brăila.

Jud. Constanța 80.057, — cam cât fiecare din aceste județe.

Jud. Durostor 55.424
« Tulcea 45.477

peste jumătate din fiecare județ pomenit.

Cai

Jud. Caliacra 25.592
« Constanța 58.972
« Durostor 31.392
« Tulcea 39.322

adică fiecare județ are cam jumătate din cailor lalomiței sau a Brăilii sau a Ilfovului.

Oi

Jud. Constanța 489.744 (înțaiul pe țară, Ialomița e al doilea).

Jud. Caliacra 279.222
« Durostor 237.816
« Tulcea 247.926

Aceste trei județe din urmă vin cam al 20-lea între toate județele României (71).

Bogațiile subsolului în Dobrogea

Adevărata bogăție minieră a Dobrogei o formează carierele de piatră (zisele canarale), pentru construcție, pentru var și pentru petruț șoșele. La Turcoaia — Iacobdeal și la Greci, nu departe de Măcin, se scoate granitul de cea mai bună calitate. Lângă Isaccea, Bașchioi și Tulcea se găsește un fel de marmoră colorată. Dobrogea e plină de cariere de piatră calcaroasă pentru facerea varului și cimentului, de caolin pentru fabricarea farfuriilor și cănilor, de pământuri pentru fabricarea culorilor de pământ (ocuri); de lut galben (loessul) pentru fabricarea țiglei și cărămidei; apoi nisip, pietriș, etc. Pământ cvalinos se găsește în preajma Măcinului, comunei Greci, Cavarsic, Șeremet, Turlooman (jud. Constanța); pământ colorat pe la Șeremet — Cavargic; savură pe la Hârșova, Palas, Carol I, Topal, Rasova, Cernavodă, Greci, Turcoaia, etc.

Pe anul în curs, carierele statului — concesionate, arendate — în toată Dobrogea sunt în număr de 76, cu o suprafață ce atinge 1300 hectare (piatră brută calcară, savură, nisip, pietriș, pământ colorat și caolinus, pământ pentru cărămidă și țigla, granit, gresie).

Din dealul Altântepe între comunele Eschibaba și Ceamurlia (jud. Tulcea), se scot minereuri (pisite) pentru extragerea aramei și acidului sulfuric. Producția societății «Creditul minier pe anul 1927 a fost aici de 117.800 kgr. minereu curat și 630.320 kgr. minereu sărac.

Nămolul de la Techirghiol și Tuzla lângă Balci este o adevărată binecuvântare pentru sănătate.

Tot așa va fi și cu apele sulfuroase dela Mangalia. Apoi plaja Mamaia de lângă Constanța, plaja Mangaliei și cea de la Ecsene mai la sud de Balci, pentru băi de mare, pot ajunge pline de formă, când vom ști să le impodobim cu clădiri anume și cu grădini în apropiere.

Pământul Dobrogei prin felul alcătuirii lui și prin clima de aici, este cel mai puțin rodnic dintre solurile României. Puținul de bună calitate ce se află pe fundul văilor și pe unde au fost păduri (în Durostor, Tulcea), cum și o parte din jud. Caliacra înseamnă cam un sfert din suprafața agricolă a regiunii. Orice țărăn Dobrogean știe că pământul lui nu e de valoare productivă ca a celui de peste Dunăre, — în general vorbind. După datele statistice ținute de câțiva ani, producția mijlocie la hectar este în urma celorlalte provincii. Numai orzul dobrogean și grâul de Caliacra întrec această mijlocie. Să vedem de pildă, producția grâului la hectar pe 1.26 în cele 4 județe.

Jud. Tulcea	6,8 chintale
« Constanța	5,8 »
« Durostor	9,8 »
« Caliacra	8,2 »

Media e de 7,6 chintale la hectar. În județele dunărene ale Munteniei și Olteniei, media este de 8,2; valea Siretului și Prutului este de 10; în Bucovina 13,2; în Basarabia 7,9; Ardeal 10,6.

Solul arabil dobrogean este subțire. Sub el se află stratul de pământ calcaros (vâros), slărmat sau în bolovani. ori pământ argilos, ori nisipos, — care suge umezeala ca buretele. De aceea

Agricultura în Dobrogea

Să se încerce și în Dobrogea experiențele de plugărie ale americanilor în ținuturi secetoase și sterpe, — așa zisele «dry farming» — ții. Ministerul agriculturii prin doi specialiști (dd. I. Ionescu — Sisești și chimistul agricol Seidel) experimentează asemenea metode în Bărăgan și sudul Basarabiei. De ce nu s'au întins încercările și în Dobrogea?

A. D. C.

Ce trebuie să știe toată lumea?

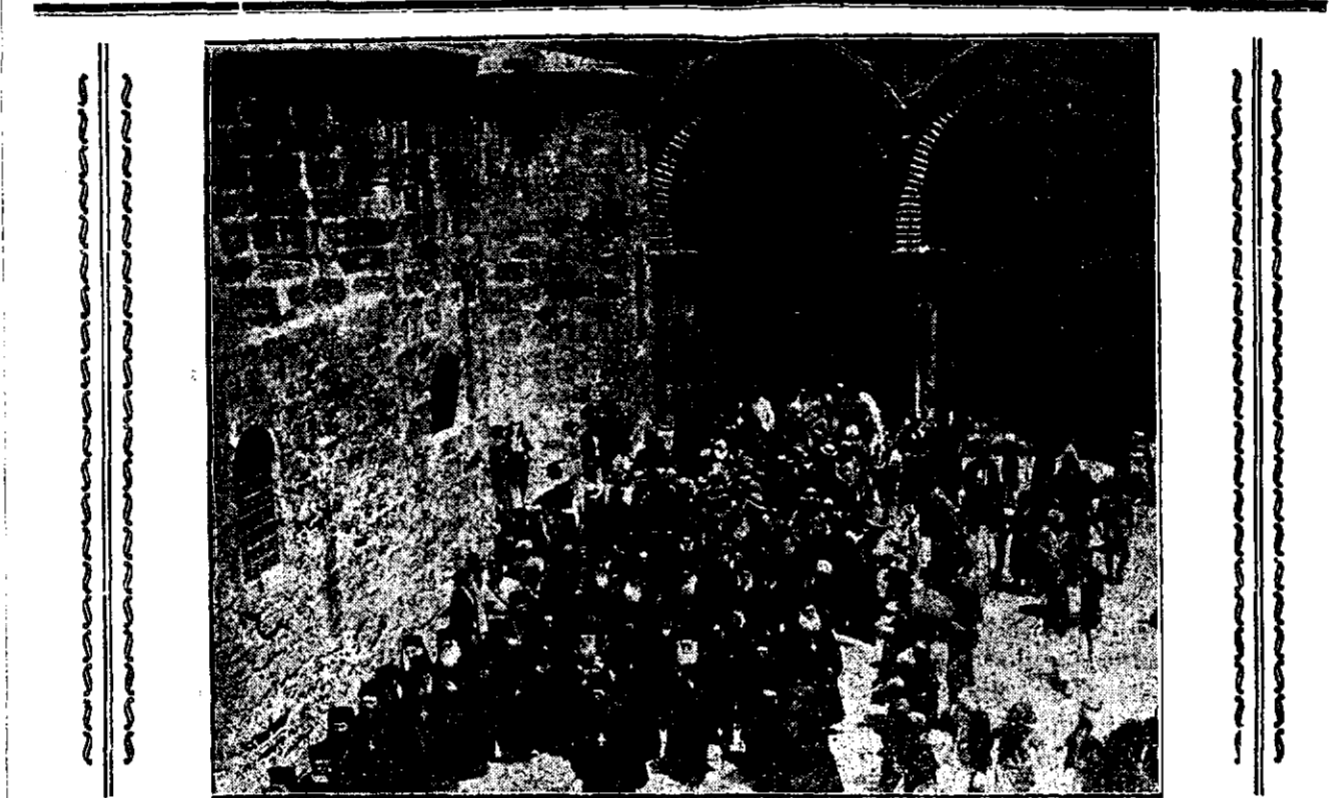
- Toți trebuie să știe că **racul cancerului** botezat de medici, este o boală grozavă, chinuitoare și destul de răspândită la noi.
- Luată boala în pripă, se vindecă.
- Cancerul se vindecă atunci prin operație, prin razele X și radium (când aceste din urmă sunt bine aplicate și la timp).
- Cauzele cancerului sunt: **Beția, sifilisul** (sfrântia, cel pierit), **murdăria, neșii**, alunele, diferitele pete, pe din născare sau după născare câștigate; dacă nu sunt scoase la timp. Ele nu aduc noroc, ba din contră belele: cancerul! Oricât de mici, de frumoase sau interesante, vi se par «fleacurile» acestea de neșea și alunele, nu vă jucați cu ele, că vă duce la cancer.

Măncărurile prea pierate, sau prea acre sau prea sărate pregătesc și ele culcușul cancerului.

Paza bună trece primejdia rea.

Toți trebuie să citească cărțuia scrisă pe înțelesul tuturor despre **Cancer**, de profesorul Dr. I. Iacobovici, chirurg și director al Clinicii chirurgicale din Cluj. Cărțuia cu multe figuri foarte glăsuitoare a scos-o biblioteca medică și igienică a «Astreii».

Dr. Od. Apostol.

I. P. S. Patriarh Miron, iese din Biserica Sfântului Mormânt însoțit de clerul din Sf. Cetate, în frunte cu I. P. S. Damianos, în luna lui Iunie 1927.

BRAȘOVUL

Brașovul fiind situat în apropiere de Predeal, în că dinaintea războiului pe când se afla sub stăpânirea Maghiară, se găsea în strânsă legătură comercială și industrială cu orașele din Muntenia și Moldova.

Influența străinilor a avut prea puțin rost asupra datinelor Românești și asupra graiului moștenit din străbuni. Scheiul e locuit aproape în întregime de Români și dotăriții griji arătată de conducătorii orașului, pe zi ce trece se înfrumusețează. — Am văzut piața frumos asfaltată iar în preajma bisericii St. Nicolae, înălțându-se o frumoasă clădire în stil românesc.

Bine ar fi ca acest stil creat de frunțașii arhitecturii Românești, să fie adoptat de

Românii din întreg Ardealul, în ciuda arhitecturii străine, care înalță case ca niște adevărate fortărețe cu ganguri uriașe, ferestre oblonite și acoperișuri țuguiate.

Ar mai trebui ca grija ediliilor să se îndrepte și asupra nimirii străzilor.

Am descoperit străzi cari se numesc; str. Postavului și a lănei, str. Pantofarilor, str. Costița A., str. Costița B. și Costița C., str. Sft. Nicolae A. și str. Sft. Nicolae B., Str. Ciocraului și Str. Pietroasă.

Exemplu ar fi multe dacă a-și căuta să le enumăr și găsesc că consilierii Români, cari fac parte dintre conducătorii orașului, ar putea să stăruiască ca Str. Pantofarilor să poarte un nume ilustru, al unui luptător de seamă. Andrei Mureșeanu al cărui imn patriotic ne-a înflăcărat sufletele înaintea războiului, își are locul de odihnă veșnică întrun cimitir din apropierea «Liceului Saguna» și totuși numele lui nu-l poartă nici o ulicioară.

Str. Sft. Nicolae B. ar putea să fie numită Str. Avram Iancu, nume care ne-ar evoca frământările patriotice dela 1848.

Str. Furculiții ar fi mai bine să se numească Simion Barnuț, oratorului care a înflăcărat cu vorbe înălțătoare mulțimea adunată la 1848 pe câmpia din apropierea Blajului.

Atâți oameni de cultură, atâți patrioți s'au înălțat dintre fii Ardealului și e o mare greșală ca numele lor evocatoare atâtor frământări naționale și atâtor mișcări culturale să nu fie date străzilor din Brașov. — Străinii ar fi nemulțumiți. Generațiile tinere însă, care se ridică și pe care se va rezema viitorul acestei țări își vor da seama de ce s'a evocat odată cu botezarea străzilor, atâtea nume sfinte pentru noi, toți Români.

MIHAIL TRAIAN

STATISTICA LOGUITORILOR DOBROGEI

PROPRIETATEA

Pe o suprafață de două ori cât Dobrogea, Belgia hrăncește o populație de 23 ori mai numeroasă.

Am luat la 1878 vre-o 296 sate — niște bordeie și colibi în mare parte și unele ruinate de război — ca să ajungem azi la 722 de sate (cu cadrulateral) și 16 orașe și orașele cu totul schimbate ca înfișare, număr și frumuseță. Dobrogea ar putea hrăni de trei ori mai multe suflete ca astăzi. Pe când un dobrogean cultivă în mijlociu 15 ha — 20 ha., un francez din Franța 4—5 ha, un italian, un german și un belgian 1 hectar abia.

Dobrogea este partea din țară cu populația cea mai rară pe km. p. Abia de la 30—40 locuitori, în vreme ce sunt 40 de județe (între 71 total) cu o populație de 2 ori mai deasă și mai mult.

După o statistică germană din 1879, totalul populației județelor Tulcea și Constanța era de 116.732 suflete. Din acestea erau

români 24.314, mahomedani (turci și tătari) 56.000, bulgari 16.479 și ruși cu alte naționalități la un loc 13.986.

În 25 de ani, la 1905, populația aceasta s'a îndoit: 298.000 suflete. Populația Dobrogei 1927 este precum urmează: în

Județul Tulcea:
Români . . . 102.293 suflete
Bulgari . . . 28.261 «
Mahomedani . . . 5.785 «
Ruși (lipoveni și ucrainieni) . . . 34.811 «
Alte naționalități . . . 9.258 «
Total 180.408 suflete

Județul Constanța:
Români . . . 154.338 suflete
Bulgari . . . 21.565 «
Mahomedani . . . 28.952 «
Ruși (lipoveni și ucrainieni) . . . 3.347 «
Germani . . . 7.300 «
Alte naționalități . . . 13.738 «
Total 229.240 suflete

Județul Caliacra:
Români . . . 12.346 suflete
Bulgari . . . 70.707 «
Mahomedani . . . 49.295 «
Găgăuși . . . 7.543 «
Alte naționalități . . . 5.964 «
Total 145.858 suflete

În toată Dobrogea sunt 751.225 locuitori.

Din aceștia sunt:
Români . . . 300.955 suflete
Bulgari . . . 188.677 «
Mahomedani . . . 173.104 «
Ruși (lipoveni și ucrainieni) . . . 43.159 «
Alte naționalități . . . 45.358 suflete

Proprietatea
În 1903, după statistica d-lui I. N. Roman, bun conducător al problemelor dobrogeane, proprietatea dobrogeană era astfel împărțită:

Naționalitatea Proprietărilor	Suprafața stăpânită						In toată Dobrogea	%
	Până la 10 ha.		10—100 ha.		peste 100 ha.			
	Constanța	Tulcea	Constanța	Tulcea	Constanța	Tulcea		
Români	61.138	42.000	152.672	19.432	115.849	1.696	392.787	63,8%
Bulgari	12.975	47.737	15.029	21.515	11.390	1.197	109.054	17,9%
Mahomedani	24.726	10.253	14.669	4.612	4.724	300	59.284	9,6%
Ruși (lipoveni)	1.818	20.513	908	1.390	200	—	24.828	4%
Germani	1.771	4.876	2.579	4.160	3.301	131	16.878	2,7%
Alte naționalități	1.172	3.111	1.458	636	5.373	400	12.150	2%
Total	103.600	128.490	187.315	51.745	140.837	3.724	614.981	946%

Precum se vede din acest tabel, aproape două treimi din pământ erau în mâini românești, iar restul, ceva mai mult de cât o treime, era proprietatea celorlalte naționalități minoritare la un loc.

În 1926, proprietatea în hectar era astfel împărțită:

Mare proprietate Mică proprietate
Tulcea 1.060 ha 226.951 ha
Constanța 28.987 « 330.410 «
Durostor 2.121 « 153.464 «
Caliacra 115.576 « 203.359 «
Total 217.744 ha 914.134 ha

Caliacra era în 1926 întâiul județ pe țară cu mare proprietate (jumătate din totalul micii proprietăți în mâinile câtorva).

A. D. C.

—> Cetiți și răspândiți „Cultura Poporului“

Cițiți și răspândiți «Cultura Poporului»

MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DOMENIILOR
DIRECȚIUNEA STATISTICII AGRICOLE ȘI A PUBLICAȚIILOR

SITUAȚIA AGRICOLĂ

La 22 Octombrie 1928.

Situația timpului. În ultimele zile ale lunii Septembrie și în cursul decadei a doua din luna Octombrie s-au înregistrat precipitații atmosferice în tot cuprinsul țării. — Între 12 și 16 Octombrie ploile au fost mai abundente, iar în regiunile de munte ale Vechiului Regat, Transilvaniei și Basarabiei a căzut zăpadă, care însă nu s-a putut menține timp mai îndelungat, de oarece scăderea bruscă a temperaturii n'a fost decât de scurtă durată.

După rapoartele cele mai recente, ale Consilieratului Agricol, în județul Caraș au mai căzut ploi generale, iar în părțile muntoase a nins, înregistrându-se un strat de zăpadă de 15 cm. grosime. Deasemeni se semnalează precipitații atmosferice abundente în județele Bihor, Someș, Tulcea și Tighina.

Zăpada, bruma și înghețurile timpurii n'au pricinuit pagube culturilor, cu excepția câtorva regiuni din Bucovina și din județul Brașov, unde cartofii și sfecla de nutreț, nerecoltate încă, au suferit oarecari stricăciuni.

Muncile agricole. Ploile au întrerupt pentru scurt timp arăturile și însămânțările de toamnă. Timpul înseninându-se munca a fost în prezent reluată și progresează în condiții favorabile.

În Bucovina și regiunea carpatică a Transilvaniei și a Vechiului Regat recolta porumbului, cartofilor etc. este într-o măsură întârziată, deosebit în cazul viilor s'a început în anul curent la o dată mai târzie decât de obicei.

Prețurile muncilor agricole sunt aproape constante, înregistrându-se față de luna precedentă numai o mică fluctuație fără însemnătate.

Starea animalelor domestice. Starea sanitară a vitelor este în general satisfăcătoare. Epizootiile semnalate sunt următoarele: antrax în județele Bihor, Odorhei, Severin, Gorj și în regiunea Adjuda județului Putna; febra aftoasă în comuna Armașoia din județul Vaslui și în câteva comune din județele Fălciu și Tutova.

Recolta păioaselor. Se cunosc în prezent datele definitive privitoare la recolta păioaselor din anul curent. Față de evaluările provizorii făcute în luna Iulie și August se constată o scădere de aproximativ 10% la recolta de grâu, 14% la cea de orz și 3% la cea de secară, în schimb ovăzul a dat o recoltă cu circa 5% mai bună decât se stabilise pe baza aprecierilor anterioare.

Comparativ cu producția anului 1927 și media anilor 1923—1927 situația se prezintă astfel:

Anul	Suprafața cultivată în ha		Producțiunea în chintale	
			Mijlocie la ha	Totală
1928	3.206.470	9,8	31.446.369	
1927	3.101.153	8,5	26.327.072	
1923/27 Md.	3.118.394	8,5	26.397.783	
Secară				
1928	295.704	9,9	2.916.878	
1927	281.255	8,4	2.368.136	
1923/27 Md.	277.863	8,0	2.242.042	
Orz				
1928	1.749.212	8,1	14.110.384	
1927	1.764.260	7,1	12.617.202	
1923/27 Md.	1.749.802	6,8	11.921.975	
Ovăz				
1928	1.116.450	8,8	9.804.377	
1927	1.084.408	8,0	8.681.434	
1923/27 Md.	1.185.931	7,2	8.573.304	

Din aceste cifre reese că, deși producția păioaselor a fost mai slabă decât s'a crezut după primele evaluări, făcute înainte și în timpul re-

coltei, ea este totuși superioară atât recoltei din anul precedent cât și producției mijlocii a anilor 1923—1927.

NOUL VICAR al Mitropoliei Ardelene

Încă din anul trecut d. dr. Vasile Stan ocupă postul de Vicar al Mitropoliei ardelene. Și după propunerea I. P. S. Sale Mitropolitului Bălan, Sf. Sinod a înălțat la rangul de arhieru pe arhimandritul Vicar p. Vasile Stan.

Cu acest prilej, I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, asistat de P. S. episcopii și arhierii din Mitropolia Ardealului, au hirotonit întru arhieru pe noul Vicar, cu sârbătoria religioasă cuvenită, în ziua de Duminică 14 Octombrie. Noului Vicar i s'a dat titlatură: *Arhieru de Râșnari*.

Arhieru Vasile Stan e de 53 de ani, născut dintr-o familie de moși din satul Sohodol (Munții apuseni).

După studii filosofice, în anul 1902 a fost numit profesor la Seminarul din Sibiu, unde a funcționat până în anul 1919, când a trecut director la școala normală «Andrei Șaguna».

Ca profesor și director s'a distins prin text pedagogic, prin zel și printr-o frumoasă și apreciată activitate literară și pedagogică. În lungul timp de dascăle, a fost iubit de elevi, stimat de colegi și apreciat de autoritatea bisericească.

După 17 ani de preoție, rămânând văduv, a intrat în tagma monahală. În anul 1925 a fost hirotonit proto-singhel, 1926 arhimandrit, iar acum arhieru.

VEZI!

Luna lui Noembrie are 30 zile.

Ziua are 10 ore, iar noaptea are 14 ore. Ziua scade cu 1 oră și 17 minute.

Acestei luni i se mai zice și **BRUMAR**, începe să cadă brumă groasă.

La 1 Noembrie sântem în a patra zi a lunii pline; la 4 avem pătratul al dollea, la 12 avem lună nouă; la 20 pătratul întâi, la 27 lună plină.

La 2 Noembrie, ziua morții Prințului Mircea (1916).

La 7 Noembrie, ziua nașterii M. S. Regele Mihai I (1921).

În ziua de 8 Noembrie, sârbătoria Sf. Arh. Mihail și Gavril și onomastica M. S. Regelui Mihai I.

La 9 Noembrie, luarea Rahovei 1877.

La 11 Noembrie, sârbătoria Victoriei și a Păcii (1918).

La 14 Noembrie, se lasă sec de Postul Crăciunului.

La 15 Noembrie, începe Postul Crăciunului.

În ziua de 21 Noembrie, sârbătoria «Intrarea în Biserică a Maicii Domnului, sau Vovidentia».

La 27 Noembrie, va fi eclipsă de lună, însă nu va fi văzută în România.

La 28 Noembrie, va fi a 51-a aniversare a căderii Plevnel (1877), și a 10-a a Unirii Bucovinei cu România, (1918).

A. D. F.

Măreața serbare dela Breaza

Un nou și fericit prilej de manifestare a solemnității prin cultură, a avut loc Duminică 7 Octombrie a. c. cu ocazia sfințirii și ținuturii drapelului casei Naționale «România Mare» din Breaza.

Delegați cu drapele, reprezentând aproape toate secțiile și filialele din țară ale caseilor naționale, s'au reunit cu plăcere în jurul unui steag care simboliza, zece ani de muncă și jertfă, sârbătorind numai o filială model, dar mai ales isbânda doctrinei C. N. cât și pe conducătorii și îndrumătorii celei mai curate și sănătoase acțiuni.

Farmecul unei minunate zile de toamnă, a sporit și mai mult entuziasmul și însuflețirea participanților, printre cari citez: D-nii G. I. Manolescu și N. Negreanu cu D-nele, prințul Brâncoveanu, D-na Pilat, prefectul jud. Prahova Mihăileanu, revizorul școlar Oproiu, directorul gimnaziului din Sinaia Sterlicovschi, scriitorul I. Grig. Opreșanu din București, avocatul Ceruleanu președ. consil. județ. Prahova, Th. Castrișanu, trimis special al D-nilor miniștri Dr. Anghelșescu și Stelian Popescu, apoi d-nii avocat Corneliu Meza, conducătorul caselor naționale din Moldova, Dr. Samson, președ. C. N. Fălcieni, Al. Ciucă, preș. C. N. Leorda (Muscel), Gheorghiu, preș. C. N. Fălcieni, Maior Săndulescu—Târgoviște, G. Dima Botoșani, etc. însoțind câte o delegație, și în fine preoții și învățătorii din Breaza autoritățile comunale, precum și sute de săteni; la care s'au mai adăugat școalele de tot felu.

Întreaga asistență încolănată și având în frunte drapelul filialelor și muzica militară a reg. 7 Prahova din Ploiești, s'a îndreptat către ora 11 dim. spre istorica biserică «Sf. Nicolae, unde s'a oficiat slujba religioasă de un sobor de preoți.

Corul școalei de țesătorie a dat răspunsurile, impresionând adânc întregul auditoriu.

Talentatul scriitor I. Grig. Opreșanu, maestru renumit și al cuvântului, a rostit o predică ocazională, lămurind însemnătatea zilei, în legătura cu credința. Au mai cuvântat la biserică: nașul drapelului D-l prefect Mihăileanu, predând drapelul sfințit, D-lui I. Aldea, președ. activ al C. N. Breaza, care-l primește cu fâgăduiala de a continua și mai departe o operă atât de însemnată.

D-l G. I. Manolescu, preș. Centralei C. N., vădit emoționant, mulțimește tuturor evidențind spiritul de sacrificiu și solidaritate ce trebuie să existe împrejurul mișcărilor culturale.

Țintuirea drapelului, a avut loc în fața localului C. N., donându-se diferite sume de bani de către autorități și diferiți sprijinitori. La ora 13, a avut loc în sala de festivități a C. N., o agapă frățecă de o sută douăzeci tacamuri, luând parte invitații, conducătorii, precum și toate C. N. din comunele învecinate.

S'a dat drumul inimii și de astă dată, preamărindu-se, opera a zece ani de realizări sublime, vorbind în acest sens D-nii: Mihăileanu, prințul Brâncoveanu, Oproiu, Ceruleanu—Ploiești, Ciucă—Leordeni, Maior Săndulescu—Târgoviște, Sterlicovschi—Sinaia Opreșanu—Buc., Meza—Vaslui pr. S. Popescu Breaza, Dima-Botoșani, Dr. Samson Pașcani Gheorghiu Fălcieni, Castrișanu—București, Mateescu—Breaza și G-lul Manolescu, inițiatorul și însuflețitorul C. N.

Astfel într-o atmosferă cât se poate de înălțătoare. S'a terminat serbarea dela Breaza, pilduitoare prin constructivismul ce stăpânește pe toți membrii și sgrijnitorii C. N.

C. M.

INFORMAȚII

Noul zeppelin pornit din Germania spre America a ajuns cu bine. Entuziasmul populației americane a fost de nedescris și zeppelinul a aterizat pe aerodromul de la Lakehurst în noaptea de 15 Octombrie la ora 12 și 47 minute. 300 mii de persoane au așteptat cu nerăbdare sosirea Zeppelinului.

Generalul Ludendorff a primit din partea guvernului chinez o propunere să vină în China spre a organiza armata chineză. Se pare că Ludendorff a primit această propunere.

In seara de 14 Octombrie pe la ora 7, un asasinat s'a comis chiar în centrul orașului Sofia din Bulgaria.

Șapte persoane înarmate au descărcat mai multe focuri de revolver asupra frunțașilor macedonieni Asen Ispășeff și Alecu Dedu, cari au căzut morți pe loc și Petre Traicoff care a fost rănit grav. Alte cinci persoane au fost mai ușor rănite între cari și atașatul militar turc la Sofia ce trecea întâmplător pe stradă.

Asasinatul a fost comis de gruparea macedoneană a lui Ivan Mihailoff care e în vrăjmășie cu gruparea fostului vovod Al. Protogheroff.

Cerealele avute de România, în anul 1927, se urcă la suma de lei 71.864 milioane.

Unele ziare arată că un francez a găsit într'un pachet cu tutun o broască. Alții însă au găsit gândaci de bucătărie, greieri, coji de ceapă, cozi de șoareci și alte gunoaie.

Deci lăsați-vă de tutun, fraților, căci iată ce fumați.

Din Palestina s'au înalțat în anul 1927, în Polonia, 2214 emigranți evrei.

Englezii au alcătuit vapoare-fabrice, pentru pregătirea peștelui de mare. Ei pescuiesc peștele și nu-l mai aduc pe uscat. Îl prepară îndată ce este prins și alte vapoare vin de ridică marța gata de la magazia vaporului-fabrică.

In capitala Germaniei (Berlin), în fiecare zi se consumă câte 2 milioane 800 de mii ouă, 1 milion litri de lapte, 1.315 milioane kgr. cartofi, 917 mii kgr. carne, 685 mii kgr. zarzavaturi, 411 mii kgr. fructe, 159 mii kgr. făinoase și 82 mii kgr. pește.

Statuia D-ruului Istrate. În ziua de 4 Noembrie, la București, va avea loc sârbătoria desvelirii statuei învățatului Dr. Istrate.

O sută de ani. În toamna aceasta românii ortodoxi din orașul Sebeș, jud. Alba, vor sârbători așa după cum se cuvine o sută de ani de la zidirea bisericii românești.

Această biserică a fost multă vreme podoaba întregului ținut.

La 28 Oct. a. c., la Constanța au fost mari serbări naționale, cu prilejul aniversării a 50 ani dela unirea Dobrogei la Patria noastră.

Pentru toți cari s'a dus acolo, s'a făcut o reducere de 50 la sută pe C. F. R.

Dela 26—30 Oct. a. c., a fost la București o expoziție de flori, iar la Sibiu va fi de la 3—11 Noembrie și la Timișoara dela 10—12 Noembrie.

În zilele de 27 și 28 Oct. în Cehoslovacia, au avut loc serbările jubiliare cu prilejul a 10 ani de la promulgarea acestei republici.

Cu începere dela 1 Oct. 1928, toate școlile din Turcia, au părăsit scrierea cu litere turcești, folosind alfabetul latin. Miniștrii și frunțașii statului învață acum la abecedar.

Englezii au dovedit că oamenii din părțile de miază noapte sânt mai înalți decât cei din părțile de miază-zi.

Francezii, Spaniolii, Italianii au înălțimea dela 1 m. și 65 cm. până la 1 m. și 67 cm.

Boșevicii înfăptuiesc însă o mare crimă în țara lor. Ei, prin firma Pepke din Berlin a pus în vânzare tezaurul artistic al Rusiei. Între lucrurile ce se vor vinde în zilele de 6 și 7 Noembrie, sunt: icoane artistice confiscate de bisericile din Moscova, Kiev, Petrograd și alte localități. Societățile culturale și politice ale refugiaților din Franța și Germania, au publicat un protest energic contra acestei neglijențe a boșevicilor.

Din Germania, va pleca un nou zeppelin spre America. Se spune că va transporta 3 saci cu corespondență și pachete în greutate de 5 mii de kgr. Noul zeppelin va avea pe bord aparate de radio din cele mai perfecționate.

Mărci jubiliare. Cu prilejul sârbătoririi a 50 de ani dela anexarea Dobrogei la patria mamă, direcțiunea generală a poștelor a hotărât scoaterea unei serii de mărci jubiliare comemorative.

Vor fi patru feluri de mărci cu efigia Regelui Carol I, în medalion cu M. S. Regele Mihai I; cu monumentul de la Adam Clissi; cu podul Regelui Carol I și cu portul Constanța. Mărcile acestea jubiliare au fost puse în circulație la 26 Octombrie cr.

Bugetul poștei. Comitetul de direcție al poștelor a aprobat bugetul de venituri al administrației Poștei, T. și T. pe 1929 cu o evoluare totală de 1 miliard 880 milioane lei.

Scutire de taxă. Comitetul de direcție al poștelor a aprobat scutirea de taxe poștale pentru corespondența schimbată de «Asociația română pentru propaganda a viației», în interesul colectării de fonduri pentru procurarea de avioane.

Veteranii la mormântul Regelui Carol. Membrii societății «Virtutea Militară» a vitejilor de la 1877, au depus o coroană de lauri pe mormântul Regelui Carol I. Cu acest prilej s'a oficiat la mânăstirea Curții de Argeș, o slujbă religioasă de P. S. Episcopul Nichita înconjurat de clerul mânăstirii.

La Chișinău. Zilele trecute în prezența d-lui ministru al instrucției, la Chișinău s'au inaugurat patru școli primare construite de primăria orașului Chișinău, în suburbiile românești. Aceste școli au costat zece milioane de lei.

La București a murit marele savant Doctor Farmacist Al. Iteanu, profesor al Facultății de Medicină de «Deontologie și Legislație Farmaceutică».

Murind acest prețuit om, lasă mare gol între savanții medicinii.

In ziua de 8 Noembrie a. c., la Orăștie în prezența înalților regenți, se va face desvelirea statuei regelui Ferdinand.

Pod de cale ferată. — Podul de cale ferată de peste apa Buzăului, a fost terminat. La el s'a lucrat aproape cinci ani. Încercările de rezistență s'au făcut cu 6 mașini americane, din cele mai grele. Podul are o lungime de 347 metri. Expresul București-Cernăuți a trecut peste pod pentru întâia oară în ziua de 10 Octombrie.

Mare nenorocire s'a întâmplat în ziua de Sf. Dumitru (26 Octombrie a. c.) în gara Recea jud. Olt. Un tren expres s'a ciocnit cu un tren accelerat, cauzând moartea la 34 persoane, iar alte 50 rănite. Cauza este a acarului și a impigatului, cari au dat drumul la amândouă trenurile pe aceiași linie.

In ziua de 3 Noembrie a. c. se va deschide la București, în Parcul «Carol», și numai pentru trei zile expoziția de «Horticultură».

In ziua de 25, 26 și 27 Octombrie, societatea academică «Junimea» dela Cernăuți cea mai veche organizație a studenției românești de acolo și-a sârbătorit jumătate de veac de glorioasă existență și de izbâni frumoase în cadrul vieții românești din Bucovina.

COMUNA BEREȘTI (Bucovina), este bintuită de antrax, care nimicește cu furie vitele.

In Rusia s'a oprit fabricarea pâinii albe, din cauza foametei. Se va face numai pâine neagră și vor fi servite mai întâi familiile sărace.

Șarpe boa. — În orașelul Chablerault din Franța, a scăpat dintr-o menagerie un șarpe boa. Înainte de a pleca din cușcă i se dase de mâncare un porc foarte mare.

Lumea e foarte îngrijorată. Niște copii voind să se joace, au legat de un pom pe un camarad al lor și au slobozit asupra lui un câine, copilul s'a speriat așa de tare, încât peste câteva ore a murit.

O sută de ani dela gramatica lui Eliade Rădulescu. Ziarele scriu că s'a împlinit 100 de ani de când Ioan Eliade Rădulescu, bărbatul inimos care a lucrat să puie în rânduială scrisul românesc, a întocmit și o gramatică, și sunt 100 de ani de atunci: Era greu pentru el, fiindcă pe atunci nu se aflau în limba românească, cuvintele prin care să arăți slujba pe care o face cutare sau cutare cuvânt, să spuie că acesta e *subiect*, că cellalt e *complement* și așa mai încolo. Azi lucrarea aceasta e mai ușoară.

Scriind gramatica, el a spus că facem prin aceasta o slujbă semenilor noștri și nouă, fiindcă ne înțelegem mai ușor. Dacă ai o limbă bine periată și îngrijită, în care îți dai seamă de toate părțile ei, ești mai meșter să împărtășești prin ea altuia gândurile tale, nevoile tale, să spuie ce te doare pe tine. Deci o limbă cu gramatică, adică pe care o cercetezi și îți dai seamă de toate chichitele ei, o unealtă mai bună ca să spuie ce vrei. Și cu toate acestea, dacă s'ar scula azi Eliade din mormânt, ar vedea cât de puțin cei de azi poartă grijă de aceasta, căci pe de o parte, au băgat eu duimul în limba românească o sumă de cuvinte netrebuincioase, care întunecă înțelesul limbii noastre, iar, pe de altă parte, strică și buna alcătuire a șirului lor, adică lovesc în însăși gramatica și prin aceasta iar îngreuiază înțelesul. Suntem moștenitori care nu folosim ce am primit.

BIBLIOGRAFIE

A apărut Gazeta: teatrală, Plastică, Muzicală, Literară, Critică și Politică «CLIPA»

Anul al șase-lea din 28 Octombrie

Prin cuprinsul său atât de variat și bogat, o face foarte interesantă. Articole frumoase, bine încheiate, portrete din piese de teatru, cu artiștii cei mai desăvârșiți. Această foaie, prin fondul ei, trebuie cunoscută de câți mai mulți. :: Prețul 6 Lei

Prețul abonamentelor: lei 200 pentru învățători, preoți, studenți și săteni; lei 300 pentru autoritățile sătești; lei 400 pentru instituții particulare și de stat, iar dela 500 de lei în sus, pentru sprijinitorii acestei foi.

O foale se scoate cu multe greutate. Cheltuielile sunt așa de mari în timpul de față, încât fără ajutorul abonatului foaia este adesea între viață și moarte. De acela rugăm serios pe toți abonații și sprijinitorii acestei foi, cari sunt în urmă cu plata abonamentelor, să ne trimeată sumele rămase, căci numai așa foaia aceasta va putea duce mai departe făclia culturii în rândurile largi ale neamului.

A. S.